

Ochrana osobnosti

Doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.
Právnická fakulta MU, Brno
2012

OSNOVA:

- **Obecný výklad**
- **Právní zakotvení (de lege lata i de lege ferenda)**
- **Subjekty práva na ochranu osobnosti**
- **Předmět (všeobecných) osobnostních práv**
- **Omezení (všeobecných) osobnostních práv**
- **Prostředky ochrany osobnosti**
- **Prostředky ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby**
- **Zvláštní osobností práva tvůrčí (základní charakteristika)**
- **Soukromoprávní prostředky ochrany osobních údajů**
- **Právo na soukromí – dle NOZ**
- **Právo na duševní a tělesnou integritu – dle NOZ**
- **Práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení – dle NOZ**
- **Nakládání s částmi lidského těla – dle NOZ**
- **Ochrana lidského těla po smrti člověka – dle NOZ**
- **Ochrana osobnosti versus svoboda projevu**

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

poskytování právní ochrany **člověku,**

lidské osobnosti, rodině, osobního stavu lidí (i právnických osob) patří mezi *pilíře* obecného soukromého (občanského) práva.

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

- osobní a osobnostní nemajetkový charakter
- jejich předmětem jsou:
 - nehmotné statky – hodnoty lidské osobnosti, které tvoří její fyzickou (tělesnou) a psychicko-morální i sociální integritu (všeobecná osobnostní práva) a výsledky duševní tvořivé činnosti (zvláštní osobnostní práva tvůrčí)
- náleží nerozlučně a neoddělitelně každé fyzické osobě jako jedinečné individualitě (přirozené právo)
- osobní a osobnostní práva tvoří osobní status fyzické osoby

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

- Přirozená právo na ochranu osobnosti
- stát člověku osobnost neposkytuje, ale poskytuje (garantuje) jí ochranu a upravuje způsoby jejího uplatnění v právních vztazích
- právní subjektivita je důsledek osobnosti člověka jako takového (nikoli naopak)
- JEDNOTNÉ PRÁVO OSOBNOSTNÍ

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

- PŘIROZENÁ SUBJEKTIVNÍ PRÁVA (ALE I POVINNOSTI)
KAŽDÉHO ČLOVĚKA
- ABSOLUTNÍ PRÁVNÍ POVAHY
- PŮSOBÍ ERGA OMNES
- ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA: +Nezadatelná
 - + Nezcizitelná
 - + Nepromlčitelná
 - + Nezrušitelná

OSOBNOSTNÍ PRÁVO

§ 81 NOZ: „Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.“

Vymezení osobnostních práv v judikatuře:

Vyčerpávající např. Usnesení NS ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2072/2007, každá definice je zužující!

Literatura – k související judikatuře:

- Doležílek, J.: Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti, Aspi, Praha 2008

PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ

- V MEZINÁRODNÍCH DOKUMENTECH
- V ÚSTAVĚ A LZPS
- ZÁKONNÉ ZAKOTVENÍ

MEZINÁRODNĚ PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ

- Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966) (vyhláška MZV č. 120/1976 Sb.)
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP50) sděl. č. 209/1992 Sb.), včetně Protokolů
- Evropská Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva o lidských právech a biomedicíně), (sděl. č. 96/2001 Sb. m.s.), včetně Dodatkového protokolu o zákazu klonování lidských bytostí. (sděl. č. 97/2001 Sb. m. s.)atd.
- Úmluva o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb., s opčním protokolem č. 57/2006 Sb.m.s.)
- The Charter of Fundamental Rights of the European Union

ÚSTAVNĚ PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ PRÁVA NA OO

Ústava: zejména v preambuli

LZPS: zejm. čl. 1,6,7,8,10,11, 12,13, 15, 16

Např. podle čl. 10 odst. 1 LZPS "každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno".

ZÁKONNÉ ZAKOTVENÍ PRÁVA NA OCHRANU OSOBNOSTI

§ 21 a násl., zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně
osobních údajů

§ 81 a násl. NOZ, a též § 2956, 2957 NOZ

Další související předpisy

- Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon, od. 1. 9. 2009 účinnost
- zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a změně některých zákonů (transplantační zákon)
- zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů
- § 10, §11 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- § 35, §36 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- zákon č. 66/1988 Sb., o umělém přerušení těhotenství,
- zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon),
- zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- zákon č. 227/2006 Sb. , o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech a o změně některých souvisejících zákonů
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- zákon 111/2009 Sb., o základních registrech
- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- § 133a občanského soudního řádu
- Trestní zákoník
- 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích – přestupky proti občanskému soužití
- § 28 a § 35 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

DŮLEŽITÝ PRAMEN POZNÁNÍ:

- JUDIKATURA ČESKÝ SOUDŮ – ÚS, NS, NSS
- JUDIKATURA ESLP

ZÁSADY

- **zásada v pochybnostech ve prospěch života** (zásada pro vitae, for life),
- **zásada přednosti ochrany lidské bytosti před zájmy společnosti nebo vědy,**
- **zásada nedotknutelnosti osobnosti,** Nedotknutelnost lidské bytosti, stránek osobnosti včetně kupř. soukromí a rodinného života, projevů osobní povahy atd. - lze však udělit svolení (licenci) dotčeného anebo výjimečně zákonem
- **zásada odvolatelnosti svolení,** je založena na možné změně přesvědčení svolujícího
- **zásada zákazu těžení finančního prospěchu z lidského těla** nebo jeho částí,
- **zásada pietní ochrany**

SUBJEKTY PRÁVA NA OCHRANU OSOBNOSTI

- **právo na ochranu fyzických osob**, tj. na ochranu osobnosti fyzické osoby

K OCHRANĚ AKTIVNĚ LEGITIMOVÁN – KAŽDÁ FYZICKÁ OSOBA, INDIVIDUÁLNĚ

NOZ: i právnická osoba, pokud neoprávněný zásah souvisí s činností v této právnické osobě

NOZ: zvláštní úprava u jména: § 78 odst. 2 – manžel, potomek, předek, partner;

POSTMORTÁLNÍ OCHRANA OSOBNOSTI

Příklad 1: Seriál Návštěvníci – akademik Filip – přejmenován na akademik Richard

Postmortální ochrana osobnosti v NOZ – 82 odst. 2 NOZ – osoby blízké (rozšíření) , v případě § 83 odst. 2 NOZ - právnická osoba

PASIVNĚ LEGITIMOVÁN – KAŽDÝ (F.O. I P.O.), I SPOLEČNÁ ODPOVĚDNOST ZA ZÁSAH DO OSOBNOSTNÍ SFÉRY

SUBJEKTY PRÁVA NA OCHRANU OSOBNOSTI

- **právo na ochranu právnických osob** (nemají „osobnost“ ve výše uvedeném smyslu, pouze „quasi osobnostní“ chráněné statky)

§ 135 NOZ: rozšíření a drobné zpřesnění – název, pověst, soukromí

CHRÁNĚNÉ STATKY OSOBNOSTNÍ DLE NOZ

§ 81 odst. 1 NOZ:

„Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.“

§ 81 odst. 2 NOZ: demonstrativní výčet:

- Život
- Důstojnost člověka
- zdraví
- právo žít v příznivém prostředí
- Vážnost
- Čest ve společnosti
- Soukromí
- jeho projevy osobní povahy atd.....

PRÁVO NA SOUKORMÍ

Rozsudek ESLP ze 16. 12. 1992, ve věci Niemitz vs. Němcko:

„.....soud nepokládá za možné ani nutné pokusit se o vyčerpávající definici pojmu "soukromý život". Bylo by příliš restriktivní limitovat tento pojem na "vnitřní kruh", v němž může jedinec žít svůj vlastní osobní život podle svých představ, a úplně z něho vyloučit svět nezahrnutý do tohoto kruhu. Respektování soukromého života musí rovněž zahrnovat do určité míry i právo vytvářet a rozvíjet vztahy s ostatními lidskými bytostmi.....“

Rozsudek ESLP z 6.2. 2001, ve věci Bensaid vs. Spojené království Velké Británie a Severního Irska:

„.....soukromý život je široký pojem, který se nehodí k vyčerpávající definici.....“

Rozsudek ESLP z 19.2. 1998, ve věci Guerrová a další vs. Itálie:

„Vážné zásahy do životního prostředí mohou mít dopad na blaho osob a mohou je zbavit možnosti pokojného užívání obydlí, čímž poškozují jejich rodinný a soukromý život.“

OCHRANA JMÉNA

- § 77 a násl. NOZ: zvláštní úprava – jméno, příjmení, rodné jméno, pseudonym(vejde-li ve známost, požívá stejné ochrany jako jméno)

OMEZENÍ PRÁVA NA OCHRANU OSOBNOSTI

- **se svolením fyzické osoby (smluvní omezení)** - § 84 zachycení, § 85 NOZ rozšiřování podoby. Kdo svolil, může odvolat, ale NS
- **na základě zákona**

tzv. **bezúplatné zákonné licence:**

- **zákonná úřední licence** 88 NOZ – široké????
- **zákonná licence vědecká a umělecká** § 89 NOZ
- **zákonná licence zpravodajská (reportážní)** 89 NOZ
- **nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby**
- **v případě pochybností vykládat restriktivně**
- **musí být vždy zaručena základní ochrana důstojné existence dotčené fyzické osoby.**

NOZ: ZÁSAH DO SOUKROMÍ - nesmí nepřiměřeným způsobem a v rozporu s oprávněnými zájmy člověka (§90 NOZ)

NEOPRÁVNĚNÝ ZÁSAH

Z judikatury:

Usnesení NS sp. Zn. 28 Cdo 1524/2002:

- Neoprávněný zásah musí být objektivně způsobilý způsobit újmu
- Neoprávněným zásahem je jednání, které zasahuje do práv chráněných § 11 OZ a je v rozporu s právy a povinnostmi původce stanovenými právním řádem
- V zásadě je nutno připustit důkaz pravdy
- Rozdíl mezi neoprávněným zásahem a kritikou je nutno spatřovat v pravdivosti (objektivnosti) projevu a cíli, který sleduje. Pravdivou kritiku nelze zpravidla považovat za odporující § 11 OZ

Rozsudek NS sp. Zn. 30 Cdo 1526/2004:

Nedošlo z neoprávněnému zásahu, pokud orgány činné v trestním řízení postupovali podle zákona

PROSTŘEDKY OCHRANY OSOBNOSTI

- **PRÁVO NA OCHRANU OSOBNOSTI JE SUBJEKTIVNÍ SOUKROMÉ PRÁVO - JE VYBAVENO NÁROKEM (VYMAHATELNÉ)**
- **Prostředky ochrany jsou zakotveny v nejrůznějších soukromoprávních i veřejnoprávních právních předpisech.**
- **Ochrana se týká porušení i ohrožení práva**
- **Občanský zákoník zakotvuje obecné i zvláštní právní prostředky ochrany osobnosti.**

PROSTŘEDKY OCHRANY SUBJEKTIVNÍCH PRÁV – OBECNÉ I.

- svépomoc (§ 14 NOZ)
- ochrana pokojného stavu § 5 OZ - není do budoucna upraveno v NOZ, nahrazen tzv. posesorní ochranou držitele § 1003 an. NOZ)
- a především soudní ochrana (§12, 13 NOZ)

6. PROSTŘEDKY OCHRANY OSOBNOSTNÍCH PRÁV II.

1) ZVLÁŠTNÍ HMOTNĚ PRÁVNÍ NÁROKY (§ 13 OZ) – RESP. PROCESNĚ ZVLÁŠTNÍ ŽALOBY (§ 82 odst. 1, § 2956 a 2957 NOZ)

- 1) záporní (negativní) nárok/žaloba
- 2) restituční nárok/žaloba (odstraňovací).
- 3) satisfakční nárok/žaloba.
 - a) přiměřené zadostiučinění morální
 - b) náhrada nemajetkové újmy v penězích (přiměřené zadostiučinění peněžité)
- Morální satisfakce –
- Peněžitá satisfakce
 - vždy ve formě jednorázové částky (*lze i peněžitým důchodem*)

Z judikatury:

K přiznání peněžitého zadostiučinění:

- Rozsudek NS ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 2739/2006:

*“... z ustanovení § 13 odst. 2 OZ zcela jednoznačně vyplývá, že možnost zvlášť závažného zásahu do osobnostní sféry není redukováno pouze na případy (v tomto ustanovení příkladmo míněné) dotčení, resp. snížení důstojnosti fyzické osoby nebo její vážnosti ve společnosti. **Soudu nebrání nic v tom, aby při své úvaze o přiznání zadostiučinění v penězích přihlédl i k jiným aspektům případu, které jsou svým významem a vahou srovnatelné**”*

Ke snížené ochraně osobnosti osob veřejně činných a hranice přípustnosti kritiky

- **Nález ÚS ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03: široká definice pojmu „věcí veřejných“:**

„ Věcí veřejnou jsou veškeré agendy státních institucí, jakož i činnost osob působících ve veřejném životě, např. činnost politiků místních i celostátních, úředníků, soudců, advokátů..... Věcí veřejnou je ovšem i umění včetně novinářských aktivit a showbyznysu a dále vše, co na sebe upoutává veřejnou pozornost.....“

„... presumpcí ústavní konformity je chráněn toliko hodnotící úsudek, nikoli tvrzení faktů, která v míře, v níž sloužila za základ kritiky, musí naopak důkazně prokazovat kritik sám.“

Rozsudek ESLP ze dne 1.7. 1997 ve věci Oberschlick vs. Rakousko:

„...pokud jde o hranice přípustnosti kritiky, jsou širší ve vztahu k politikovi, která jedná jako veřejná osoba, než ve vztahu k soukromé osobě. Politik se nevyhnutelně a vědomě vystavuje pozorné kontrole svých činů a gest, jak se strany novinářů, tak všech občanů, a musí projevit větší toleranci, především pak tehdy, když se sám pouští do veřejných prohlášení, která mohou být předmětem kritiky...“

Soudní příslušnost u sporů z ochrany osobnosti:

§ 9 Odst. 2 písm. A) občanského soudního řádu jsou k rozhodování sporů z ochrany osobnosti v I. stupni příslušné krajské soudy.

PROSTŘEDKY OCHRANY VŠEOBECNÝCH OSOBNOSTÍCH PRÁV III.

**NÁROK/ ŽALOBA NA NÁHRADU ŠKODY § 16 a § 420 a násl. (§
2894 a násl. NOZ)**

k problému samostatnosti nároků na NŠ a náhradu nemajetkové újmy v penězích, viz usnesení NS ze dne 28.6. 2007, sp. zn. 30Cdo 154/2007 a polemika s tímto přístupem podrobněji na seminářích

**NÁROK/ ŽALOBA NA VYDÁNÍ BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ (§
451 OZ) (§ 2875 a násl. NOZ)**

SOUVISEJÍCÍ JUDIKATURA : PROMLČENÍ

- Rozhodnutí Velkého senátu občanskoprávního kolegia NS ze dne 12. listopadu 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008: ...*„byť jde v případě práva na náhradu nemajetkové újmy v penězích podle § 13 odst. 2 ObčZ o satisfakci v oblasti nemateriálních osobnostních práv, jeho vyjádření peněžním ekvivalentem způsobuje, že jde o osobní právo majetkové povahy. Proto toto právo promlčení podléhá.“*

X

- Do té doby ustálená judikatura, např. rozsudek NS ze dne 25. září 2003 sp. zn. 30 Cdo 1542/2003 - *nepromlčitelnost práva na zadostiučinění v penězích za neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti*
- § 612 NOZ: *„V případě práva na život, důstojnost, jméno, zdraví, vážnost, čest, soukromí nebo obdobného osobního práva se promlčují jen práva na odčinění újmy způsobené na těchto právech.“*

DALŠÍ ZVLÁŠTNÍ PROSTŘEDKY IV.

OCHRANA V MEDIÁLNÍM PRÁVU – právo na odpověď a dodatečné sdělení

- 5) OCHRANA OSOBNOSTI ZAMĚSTNANCE § 13, § 16 rovné zacházení (rovněž 133a OSŘ – žalovaný musí prokázat opak**
- 6) OCHRANA OSOBNOSTI V ANTIDISKRIMINAČNÍM ZÁKONĚ § 10**
- 7) OCHRANA OSOBNOSTI V OBLASTI SVOBODNÉHO PŘÍSTUPU K INFORMACÍM (řeší kolizi)**
- 8) OCHRANA TRESTNĚPRÁVNÍ**
- 9) OCHRANA SPRÁVNĚ PRÁVNÍ**

další možnosti:

- Ústavní stížnost – nutné zjištění, že zásahem veřejné moci byla porušeno ústavně či mezinárodní smlouvou zaručené základní právo nebo svoboda
- stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva – pokud se stěžovatel nedomohl u vnitrostátních soudů ochrany Evropskou úmluvou zaručovaných práv, ve lhůtě 6 m od vydání posledního konečného rozhodnutí (o ústavní stížnosti)

SOUKROMOPRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY NÁZVU A DOBRÉ POVĚSTI PRÁVNICKÉ OSOBY

- **dobrá pověst a název** osoby právnické - §19b OZ, §
135 NOZ
- **OCHRANA:**
 - dle občanského zákoníku
 - dle tiskového zákona a zákona o rozhlasovém a
televizním vysílání
 - dle obchodního zákoníku § 8 -12, §44 an.
 - dle trestního zákoníku

ZVLÁŠTNÍ OSOBNOSTNÍ PRÁVA TVŮRČÍ – EXKURS

(blíže předmět právo duševního vlastnictví)

- náleží pouze člověku – **tvůrci**, kterým může být pouze fyzická osoba, což vyplývá z povahy tvůrčí činnosti (tvorby) samé.
- vztahují se k tvůrčím duševním plodům osobnosti fyzické osoby.

Mezi tato práva patří:

- 1) **osobní právo na ochranu autorství,**
- 2) **osobní právo na ochranu původcovství výkonu výkonného umělce**
- 3) **osobní právo na ochranu původcovství ideálních předmětů průmyslových práv,**
- možný souběh zvláštní ochrany autorskoprávní nebo průmyslově právní a obecné občanskoprávní podle § 13 OZ.

9. SOUKROMOPRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zvláštní soukromoprávní režim je v případě osobních údajů stanoven na *základě zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů*

v souladu se směrnicí 95/94/ES a
mezinárodními úmluvami

(předcházel zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech – v souladu s Úmluvou Rady Evropy č.108)

10. Zákon o ochraně osobních údajů

Které otázky reguluje?

- Ochranu osobních údajů o fyzických osobách
- Práva a povinnosti při zpracování údajů
- Podmínky jejich předávání do jiných států
- Postavení a působnost ÚŘADU NA OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

www.uoou.cz

Jaký okruh subjektů podléhá jeho režimu?

Mocenské orgány

Fyzické osoby

Právnícké osoby

ZÁKON SE VZTAHUJE NA VEŠKERÁ ZPRACOVÁNÍ
OSOBNÍCH ÚDAJŮ AUTOMATIZOVANĚ NEBO
JINÝMI PROSTŘEDKY

Zpracování na která se zákon nevztahuje:

- pro osobní potřebu fyzické osoby
- nahodilé shromažďování údajů
- pro účely statistické a archivnictví
- pro určité účely, v zákonem stanovených případech – např. zajištění bezpečnosti a obrany státu, veřejného pořádku, prevence trestné činnosti atd. § 3 odst. 6

Pojmy, se kterými zákon pracuje:

OSOBNÍ ÚDAJ

Jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. (leg. definice § 4)

CITLIVÝ OSOBNÍ ÚDAJ

Takový, který vypovídá i národnostním, rasovým nebo etnickém původu, politických postojích, členství v OO, náboženství, filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektů údajů a jakýkoli biometrický nebo genetický údaj subjektu údajů.

Pozor na ochranu soukromí a osobních údajů

- Sociální sítě – facebook, twitter
- Sledování na pracovišti
- Veřejné kamerové systémy
- Cestování a soukromí
- Poskytování informací bankám, pojišťovnám atd.
- INDECT(Intelligent Information System Supporting Observation, Searching and Detection for Security of Citizens in Urban Environment)

Ochrana práv subjektů údajů § 21

- a) Požádat správce či zpracovatele o vysvětlení
- b) Požadovat odstranění vzniklého stavu
- c) Možnost obrátit se na Úřad s žádostí o zajištění nápravy

Vznikla-li nemajetková újma – ochrana dle § 13 OZ

Vznikla-li majetková újma – odpovědnost za škodu § 420 OZ , příp. obchodní zákoník

Právo na ochranu osobních údajů vs. Právo na svobodný přístup k informacím

- **Rozsudek NSS ze dne 27.5. 2011:**

Právo na ochranu osobních údajů není neomezené. Chráněno je pouze před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním a jiným zneužíváním, Stanoví-li zákon o svobodném přístupu k informacím povinnost poskytnout některé osobní údaje (jinak chráněné zákonem o ochraně osobních údajů), jedná se o jejich poskytnutí podle práva, tj. oprávněně.

KONCEPČNÍ UCHOPENÍ OCHRANY OSOBNOSTI V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU - shrnutí

- JUSNATURALISTICKÝ KONCEPT – PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA JE DŮSLEDEK OSOBNOSTI ČLOVĚKA JAKO TAKOVÉHO (nikoli opačně)
- Vychází z dosavadní úpravy, kterou zpřesňuje, řada koncepčních i dílčích změn
- ZÁKLADNÍ PRINCIPY:

§ 3 odst. 1 NOZ: „*Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým.*“

§ 3 odst. 2 NOZ:..... „*každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí*“

§ 81 NOZ: „*Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého*“.

OCHRANA OSOBNOSTI V NOZ

- JEDNOTA LIDSKÉ OSOBNOSTI = JEDNO OSOBNOSTNÍ PRÁVO (A DÍLČÍ OPRÁVNĚNÍ – chráněné statky)
- garance všech jeho přirozených práv (i práva brát se o vlastní štěstí)
- Každý může žít podle svého, neporušuje-li tím práva jiných, tj. i odpovědnost za vlastní život
- demonstrativní výčet chráněných statků (§ 81 odst. 2 NOZ: život a důstojnost člověka, jeho zdraví, právo žít v příznivém prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a projevy jeho osobní povahy.
- Ochrana jména a příjmení – speciální úprava § 77 a násl.
- Ochrana pseudonymu § 79

OCHRANA OSOBNOSTI V NOZ

- Rozšíření okruhu osob, které mohu uplatnit ochranu osobnosti člověka – osoby blízké (postmortální ochrana § 82 NOZ), právnická osoba, týká-li se nedovolený zásah činnosti člověka v právnické osobě, u jména je okruh takto vymezených osob odlišně (§ 78 NOZ)
- V souladu s aktuální judikaturou NS - § 612: V případě práva na život a důstojnost, jméno, zdraví, vážnost, čest, soukromí nebo obdobného práva se promlčují jen práva na odčinění újmy způsobené na těchto právech (x nepromlčitelnost osobnostních práv)

OCHRANA OSOBNOSTI V NOZ:

- Možno domáhat zdržení se (upuštění od neoprávněného zásahu) nebo aby byl odstraněn jeho následek – 82 odst. 1 NOZ
- Změna koncepce náhrady nemajetkové újmy společná úprava s náhradou újmy majetkové (2894 an. NOZ, zejména § 2956 an. NOZ)

§ 2956 NOZ: „Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona (NOZ), nahradí škodu majetkovou i nemajetkovou, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.“

- Jinak obecná subjektivní odpovědnost (§2894 an.), objektivní případy zákonem, stanovené (§2595), presumpce nedbalosti (§ 2911), nelze se vzdát práva na náhradu (§ 2898),
- „Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích.....“ (§ 2951) – preferována peněžitá satisfakce
- Při zásahu do osobnostní sféry – vždy možno domáhat se náhradu nemajetkové újmy (§ 2956 NOZ)
- Interpretační pravidlo pro určování výše náhrady nemajetkové újmy (2957 NOZ) výslovně v zákoně
- Náhrada nemajetkové újmy i dalším osobám (2971 NOZ)

PODOBA A SOUKROMÍ V NOZ

- Zachytit a rozšiřovat podobu člověka je možné jen s jeho svolením (§ 84 a 85 NOZ, výj.), Svolení možno odvolat, NŠ, pokud podstatná změna okolností
- Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod (§ 86 NOZ), totéž platí o písemnostech osobní povahy
- Zákonné licence: úřední, vědecká a umělecká, zpravodajská

ZÁKONNÉ LICENCE

K OCHRANĚ PRÁVA NEBO JINÝCH CHRÁNĚNÝCH ZÁJMŮ TŘETÍCH OSOB:

88 odst. 1 NOZ: PODOBIZNA, ZVUKOVÝ A OBRAZOVÝ ZÁZNAM (NE PÍSEMNOST OSOBNÍ POVAHY) *“Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový a obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně práv jiných nebo právem chráněných zájmů jiných osob.”*?????

ÚŘEDNÍ:

88 odst. 2 NOZ PODOBIZNA, ZVUKOVÝ A OBRAZOVÝ ZÁZNAM(I PÍSEMNOST OSOBNÍ POVAHY)... *„na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.“*

VĚDECKÁ A UMĚLECKÁ, ZPRAVODAJSKÁ:

§ 89 NOZ: vědecká a umělecká licence zpravodajská - (NE PÍSEMNOST OSOBNÍ POVAHY)

DŮLEŽITÉ! ZÁKONNÝ DŮVOD NESMÍ BÝT VYUŽIT NEPŘIMĚŘENĚ A V ROZPORU S OPRÁVNĚNÝMI ZÁJMY ČLOVĚKA (§ 90 NOZ)

X PRÁVO NA INFORMACE, SVOBODA PROJEVU, OCHRANA VEŘEJNÉHO POŘÁDKU, NUTNÝ TEST PROPORCIONALITY

PRÁVO NA TĚLESNOU INTEGRITU v NOZ

- **PODROBNĚJŠÍ ÚPRAVA, ČASTO ODLIŠNÝ REŽIM VEŘEJNOPRÁVNÍCH PŘEDPISŮ**
- Poučovací povinnost při zákroku (zásahu)- vědomí o povaze a jeho možných následcích §94
- Zákonný zástupce souhlas se zásahem, pokud k „přímému prospěchu“ zastoupeného §93 odst. 2
- Informovaný souhlas §94 a násl., možnost odvolání
- Písemný souhlas – pokusy, zákrok, který zdravotní stav nevyžaduje
- Souhlasy nezletilců se zásahem (§ 95)
- Presumpce souhlasu se zásahem do integrity (§ 97)
- Souhlas dalších osob se zásahem (§98), není-li člověk schopen projevit vůli, stav nouze
- **KDY SOUHLAS SOUDU: Konflikt zákonného zástupce a nezletilce staršího 14 let (§100), osoby neschopné úsudku**

PRÁVA ČLOVĚKA PŘEVZATÉHO DO ZDRAVOTNICKÉHO ZAŘÍZENÍ BEZ JEHO SOUHLASU

- Převzetí a držení člověka bez souhlasu – ultima ratio:
 - Pouze ze zákonem stanovených důvodů
 - Pokud nelze zajistit jinak
- Podání návrhu na omezení svéprávnosti není samo o sobě důvodem, aby byl člověk bez svého souhlasu do zařízení převzat a držen
- Převzetí oznámit do 24 h soudu – soud do 7 dnů rozhodne o přípustnosti opatření
- Informační povinnost zdravotnického zařízení (o právním postavení, zákonném důvodu opatření, následcích) vůči drženému, příp. zákonnému zástupci, podpůrci, důvěrníku, zmocněnci
- Ochrana soukromí
- Možnost přezkumu nezávislým lékařem
- Možnost odmítnout určitý zákrok či léčebný úkon

NAKLÁDÁNÍ S ČÁSTMI LIDSKÉHO TĚLA

- Člověk, jemuž byla odňata část těla má právo dozvědět se, jak s ní bylo naloženo.
- Zákaz nakládání způsobem nedůstojným a ohrožujícím veřejné zdraví
- Souhlas i konkludentní s použitím části těla k zdravotnickým, výzkumným, vědeckým účelům
- Výslovný souhlas s použitím neobvyklým
- CO MÁ PŮVOD V LIDSKÉM TĚLE, PLATÍ OBDOBNĚ CO O ČÁSTECH LIDSKÉHO TĚLA
- PŘENECHÁNÍ ČÁSTI TĚLA JINÉMU, POKUD TAK STANOVÍ ZVLÁŠTNÍ PŘEDPIS (NAPŘ. ZÁKON O TRANSPLATACÍCH)
- VLASY, PODOBNÉ ČÁSTI LIDSKÉHO TĚLA – I ODMĚNA – VĚC MOVITÁ

OCHRANA LIDSKÉHO TĚLA PO SMRTI ČLOVĚKA

- PRÁVO ROZHODNOUT, JAK BUDE NALOŽENO S JEHO TĚLEM, i jaký má mít pohřeb (x zákon o pohřebnictví) (§ 113, § 114)
- Presumpce nesouhlasu s pitvou (§ 116)
- Provést pitvu lze bez souhlasu, pokud tak stanoví zvláštní zákon, rejstřík souhlasu s pitvou nebo formou veřejné listiny, lze odvolat – písemná forma
- Kdo povede rejstřík? Notářská komora?

PRÁVNICKÉ OSOBY (v NOZ)

- Ochrana názvu (§135 odst. 1 NOZ)
 - upuštění, odstranění následku, náhrada nemajetkové újmy (2956 NOZ)
- Ochrana pověsti a soukromí (§135 odst. 2 NOZ)

•

..... A TO JE VŠE.....

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

• 😊

